

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
John Dagobert
Landskapsarkitekt

Enligt sändlista

Förordnande om utvidgat strandskydd i Ulricehamns kommun

Innehåll

Beslut
Redogörelse för ärendet
Inkomna yttranden
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Kungörelse
Hur man överklagar
Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Kartor med läsanvisning
Bilaga 2. Sändlista
Bilaga 3. Redogörelse för samråd
Bilaga 4. Besvärshänvisning, blankett O4

Beslut

Länsstyrelsen förordnar enligt 7 kap. 14 § miljöbalken (1998:808), att de sjöar som anges nedan omfattas av utvidgat strandskydd. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill det angivna avståndet från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, detta gäller även från strandlinjen för öar.

Utvidgat strandskyddsområde 100-300 meter

Tolken
Åsunden
Åsunden Y

Utvidgat strandskyddsområde 100-200 meter

Brängen (<i>del av</i>)	Nordsjön
Jogen	Rånnavägssjön
Lönern	Sämsjön
Marsjöarna	Vinsarpsjön
Mogden	Vällern

I vissa områden har anpassning av strandskyddets utbredning gjorts. Strandskyddsgränsen har då anpassats så att den istället för att gå ända ut till 300 eller 200 meter från stranden följer vägar, järnvägar, befintlig bebyggelse m.m. inom 100-300 respektive 100-200 meter från strandlinjen. Dessa *anpassade strandskyddsgränser* gäller som beslutsgräns för det utvidgade strandskyddsområdet med redovisad utsträckning i kartbilagorna 1.1-1.37. De områden där Länsstyrelsen beslutat om anpassad strandskyddsgräns beskrivs också i texten under rubriken *Länsstyrelsens bedömning* för Sämsjön.

Detta beslut påverkar inte i någon del det generella strandskyddet.

Länsstyrelsen upphäver härmed tidigare beslut från den 1 december 2014, dnr 511-41595-2012, rörande förordnande om utvidgat strandskydd i Ulricehamns kommun.

Beslutet gäller omedelbart även om det överklagas.

Redogörelse för ärendet

I Sverige gäller strandskydd vid samtliga stränder vid havet, insjöar och vattendrag. Strandskyddet omfattar land och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Länsstyrelsen kan i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa förutsättningar för allemansrättslig tillgång till strandområden eller för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (tidigare Älvsborgs län) har tidigare reglerat strandskyddet i länet genom särskilda beslut. För de kommuner som tidigare tillhörde Älvsborgs län (däribland Ulricehamns kommun) fattades detta beslut den 16 juni 1975. Beslutet innebär bl.a. att strandskyddet skall råda inom land- och vattenområde (öar inbegripna) intill angivet avstånd, upp till 300 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd vid de sjöar eller delar av dessa, som angivits i till beslutet bifogad förteckning för aktuell kommun.

Den 1 juli 2009 trädde nya strandskyddsregler i kraft som bl.a. innebär att efter den 31 december 2014 gäller utvidgat strandskydd endast inom områden som har beslutats med stöd av den nya lagstiftningen. Detta innebär att de av Länsstyrelsen tidigare fattade besluten inte längre gäller i de delar som avser utvidgat strandskydd.

Mot bakgrund av de nya strandskyddsreglerna har Länsstyrelsen gjort en översyn över kommunens strandskydd och den 1 december 2014 fattat ett nytt beslut om utvidgat strandskydd inom Ulricehamns kommun. Beslutet överklagades inte men Länsstyrelsen uppmärksammade att beslutet inte kungjorts korrekt. Länsstyrelsens beslöt då att ta upp ärendet för förnyad behandling.

Förslag till beslut i ärendet sändes åter på remiss och kungjordes genom kungörelsedelgivning i Post- och Inrikes Tidningar, Ulricehamns Tidning och Borås Tidning under vecka 11 år 2016. Av annonsen framgick att förslag till slutligt beslut fanns tillgängligt på Länsstyrelsens hemsida, på Länsstyrelsens kontor samt på kommunkontoret. Tid för att inkomma med eventuella yttranden eller synpunkter på förslaget till slutligt beslut angavs till den 29 april 2016.

Inkomna yttranden

Nedan följer en sammanfattning av yttranden som inkommit över förslaget till utvidgat strandskydd i Ulricehamns kommun då det var på remiss under våren 2016. En sammanställning av alla yttranden som inkom vid denna remiss och Länsstyrelsens eventuella kommentarer till dessa finns samlade i bilaga 3.

Ulricehamns kommun har inga synpunkter på förslaget till beslut.

LRF och Mellersta Götalands Jordägareförening anför att förslagen saknar landsbygdsperspektiv. Den nya strandskyddslagen syftade till att stärka strandskyddet i områden med högt exploateringsstryck, och sänka skyddet i andra områden. LRF anser vidare att jordbruksverksamhet är viktigt för att hålla markerna öppna och att Länsstyrelsen inte får göra en alltför strikt tolkning av vad som klassas som näringsverksamhet i undantagen för areella näringar.

De anser vidare att samrådet är otillräckligt och att kungörelsedelgivning inte kan användas i det här fallet. Förslagen innebär vidare ett alltför stort ingrepp i äganderätten och strider mot proportionalitetsprincipen. Det är lagstridigt att ersättning inte utgår till markägarna.

De anser också att 100 meter strandskydd är tillräckligt. Utvidgningarna är alltför generella och underlaget är otillräckligt. I vissa fall ingår mark som inte är skyddsvärd, exempelvis hamnområden och befintliga bostadstomter, i strandskyddet.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Bestämmelser

Strandskydd omfattar normalt land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet (7 kap. 13-14 § miljöbalken).

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Ett beslut att utvidga strandskyddsområdet ska gälla omedelbart även om det överklagas (7 kap. 14 § miljöbalken).

Av förarbeten till de nya strandskyddsreglerna som trädde i kraft den 1 juli 2009 (prop. 2008/09:119 s. 99) framgår att de nya bestämmelserna i miljöbalken utgör en skärpning av kravet för att utvidga det område som omfattas av strandskydd. En utvidgning får ske om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Avsikten är att det ska finnas ett tydligt och långsiktigt behov av ett utvidgat strandskydd. Ett beslut om utvidgat strandskydd behöver grundas på hänsyn till berörda områdens värden samt till nuvarande och förväntade behov av tillgängliga strandområden. Enligt propositionen kan beslutet om utvidgat strandskyddsområde komma att avse:

1. Områden som omfattas av annat områdesskydd, till exempel naturreservat, som inte innebär samma skydd för strandområden som bestämmelserna om strandskydd,
2. riksintresseområden enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 4 kap. 2-8 §§, som är relevanta för strandskyddet,
3. kust- och skärgårdsområden som inte redan har förlorat i betydelse på grund av exploatering,
4. grunda havsbottnar av betydelse för flora och fauna,
5. välbesökta friluftsområden eller områden som har tydlig potential att bli det och som riskerar att gå förlorade utan ett nybyggnadsförbud,
6. tätortsnära strövområden, eller
7. ekologiskt känsliga områden som inte omfattas av annat områdesskydd.

Enligt 24 § 6 punkten förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska remiss av förslag till beslut om utvidgning av strandskyddsområdet enligt 7 kap. 14 § miljöbalken ske under förutsättning av att beslutet gäller för en längre period än sex månader.

Allmänna överväganden

Länsstyrelsen har granskat strandområdena i sin helhet och bedömt i vilka områden:

- strandskyddet behöver utvidgas till 200 eller 300 meter,
- strandskyddet behöver utvidgas, men det finns en yttre gräns i form av bebyggelse, väg eller järnväg där en utvidgning av strandskyddet i området inom eller bakom etableringen inte bidrar till att säkerställa något av strandskyddets syften (alltså en utvidgning mellan 100 och 300 meter som begränsas av bebyggelse, väg eller järnväg),
- tidigare beslut om att upphäva generellt strandskyddsområde, inom 100 meter från strandlinjen, bör ligga kvar (områden som Länsstyrelsen bedömer fortfarande saknar värde för att tillgodose strandskyddets syften).

För att minska mängden framtida prövningar av dispenser framför allt för kommunerna har Länsstyrelsen även tagit ställning till områden som t.ex. etablerade tomter inom strandskyddsområdet. Länsstyrelsen har undantagit dessa områden genom anpassning av det utvidgade strandskyddet i de fall då det får marginell påverkan på säkerställandet av strandskyddets syften.

Ett av strandskyddets syften är att säkra strandområden så att de förblir tillgängliga enligt de grunder som gäller för allemansrätten. Skyddet baseras på uppfattningen att stränderna är en av de mest värdefulla tillgångarna för friluftslivet i dess olika former. Strandskyddet ska långsiktigt möjliggöra för människor att nu och i framtiden fritt kunna ströva utmed stränderna, att vistas där, att bada eller att bara njuta av den naturupplevelse som mötet med vattnet ger, antingen det gäller havet, insjön eller något vattendrag. Strandskyddet utgör dessutom en väsentlig del av säkerställandet av riksintressen för naturvård, friluftsliv och fiske enligt 3 kap. miljöbalken.

I översynen har Länsstyrelsen identifierat de strandområden som har särskilt höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet kring de sjöar som haft utvidgat strandskydd enligt tidigare beslut. Dessa områden bör omfattas av ett utvidgat strandskydd för att förhindra att de exploateras och förlorar sina värden. Tillkommande exploatering, även om den sker utanför hundrameterzonen, riskerar att bland annat skada ett områdes orördhet och upplevelsevärden eller dess biologiska värden och därmed dess värden för friluftslivet och växt- och djurlivet.

Områdesskydd som naturreservat, kulturresevat, Natura 2000-områden, nationalparker, djur- och växtskyddsområden, naturminnen och landskapsbildsskydd är tydliga indikationer på områden med stor betydelse för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser att dessa områden har så höga

värden för friluftslivet och växt- och djurlivet att ett utvidgat strandskydd krävs för att säkerställa syftena.

Enligt Länsstyrelsens mening är områden som har pekats ut som riksintressen för naturvård eller friluftsliv enligt 3 kap. eller omfattas av geografiska bestämmelser enligt 4 kap. miljöbalken på grund av höga natur- och rekreationsvärden värdefulla för strandskyddets syften.

I Länsstyrelsens underlagsmaterial för beslutet ingår också olika inventeringar och klassningar av värdefull natur. Inventeringarna omfattar områden med värdefulla lövskogar, värdefulla vattendrag och våtmarker, nyckelbiotoper, skyddsvärda träd, ängs- och betesmarker samt värdefulla odlingslandskap. Vad det gäller de sjöar som har strandområden som omfattas av ovanstående inventeringar har Länsstyrelsen gjort en bedömning från fall till fall av dessa naturvärdens omfattning och betydelse för strandskyddets syften.

Länsstyrelsen bedömer att områden med höga upplevelsevärden är viktiga att bevara för allmänheten eftersom det finns ett behov av tillgängliga strandnära sådana nu och i framtiden. Stockholms Regionplane- och trafikkontor har gjort flera utredningar om hur man kan mäta kvaliteter i friluftsliv- och rekreationsområden (bl.a. Regionplane- och trafikkontoret rapport "Nacka-Värmdökilen, Upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar" 5:2004). Enligt dessa utredningar är det vanligaste önskemålet med att vistas i naturen att uppleva lugn och ro. Områdena ska gärna ha god tillgänglighet, vara stora, tysta och erbjuda variation och omväxling. För att uppleva värden som exempelvis orördhet och skogskänsla krävs ett avstånd till störande exploateringar är mellan 200 och 300 meter. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att större sammanhängande strandnära områden med höga upplevelsevärden, utan påverkan från närliggande bebyggelse, omfattas av utvidgat strandskydd, så att de inte exploateras på ett sätt som hotar det långsiktiga säkerställandet av strandskyddets syften i dessa områden.

I närheten av tätorter eller områden med sammanhållen bebyggelse är trycket att utnyttja kvarvarande obebyggda områden särskilt stort om de ligger strandnära. Här är också efterfrågan på tätortsnära rekreationsområden hög, eftersom det bor många människor på samma plats. Strandnära obebyggda områden i dessa lägen har därmed ett särskilt stort värde utifrån strandskyddets syften. Länsstyrelsen bedömer därför att det vid sjöar med dokumenterade värden är av särskild vikt att det finns utvidgade strandskyddsområden intill och mellan tätorter och sammanhållen bebyggelse. Särskilt viktigt är detta i anslutning till platser som utgör populära turistmål.

Många av de värden som beskrivs ovan handlar om vikten av att bevara större sammanhängande områden tillgängliga för såväl allmänheten som växt- och djurlivet nu och i framtiden. Såväl upplevelsevärdena som värdena av oexploaterade områden för växt- och djurlivet skadas om

områdena fragmenteras. Länsstyrelsen ser därför sammantaget starka skäl till att besluta om utvidgade strandskyddsområden som har en betydande storlek och inte delas upp i mindre områden eftersom de då tappar i värde.

Kring vissa sjöar är stränderna bitvis så flacka att marken där under delar av året ligger under vatten och tillgängligheten för allmänheten därför är tidvis begränsad. Exploatering utanför hundrameterzonen skulle här ytterligare begränsa allmänhetens tillgång till strandområdet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd i dessa områden är nödvändigt för att säkerställa allmänhetens tillgång till strandområdena.

Strandskyddets omfattning

Strandskyddsområdet får utvidgas så mycket som är nödvändigt för att säkerställa syftena med strandskyddet, dock högst till 300 meter från strandlinjen. I de flesta särskilt värdefulla strandområden bedömer Länsstyrelsen att ett utvidgat skydd om 200 meter är tillräckligt för att säkerställa skyddets syften. Utvidgat strandskydd om 300 meter bör dock kunna gälla vid stora sjöar, sjöar nära tätorter samt sjöar med andra synnerligen höga värden för växt- och djurliv och/eller friluftsliv.

I vattenområdet är de biologiska värdena generellt som högst i områden som ligger grundare än 6 meters djup. Vad gäller exploateringstryck så har Länsstyrelsen de senaste åren sett ett ökande intresse för olika typer av exploateringar i/på vattnet, t.ex. fiskodlingar. Den typen av exploateringar hindrar allmänheten från att färdas fritt i/på vattnet. De påverkar även strandområdenas upplevelsevärden negativt. Länsstyrelsen anser därför att strandområden med höga värden för strandskyddets syften ska omfattas av utvidgat strandskydd även ut över vattenområdet.

Länsstyrelsen anser att det i vissa fall är motiverat att anpassa strandskyddsgränsen efter befintliga bebyggelsegrupper, större vägar och järnvägar som är svåra att passera. Områden som omfattas av tät bebyggelse, samt områden som skärs av från strandområdet av stora och trafikerade vägar eller järnvägar har ofta ett begränsat värde för strandskyddets syften, och bör därför inte omfattas av utvidgat strandskydd. I områden med hög bebyggelsegrad och högt exploateringstryck kan dock ett sådant område fungera som en grön kil för tillgänglighet och växt- och djurliv och därmed vara mycket värdefullt för strandskyddets syften. Därför måste en bedömning göras i varje enskilt fall.

Strandlinjen

Strandskydd räknas från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. I kartorna som bifogas beslutet används en strandlinje från Lantmäteriets fastighetskartas marklinjeskikt från den 21 oktober 2010. Strandlinjen i det skiktet utgör Lantmäteriets tolkning av var strandlinjen går vid normalt medelvattenstånd. Denna tolkning av var strandlinjen går skiljer sig bitvis från den tolkning som gjordes i det gamla beslutet från 1975, det kan t.ex. bero på nya dämningssystem, annan mänsklig påverkan eller av naturliga

processer som förnaansamling, d.v.s. att förmultnande växtdelar långsamt höjer botten, i flacka vassbevuxna strandområden.

I vissa flacka strandområden har Länsstyrelsen dock valt att utgå ifrån en tolkad strandlinje som gjorts utifrån flygbildsstudier. Anledningen är att områdena är grunda och ofta vassbevuxna. Länsstyrelsen bedömer att den strandlinje som fastighetskartans marklinjeskikt visar i de här områdena är felaktig i förhållande till de faktiska omständigheterna. Den tolkade strandlinjen och dess förhållande till strandlinjen i fastighetskartans marklinjeskikt framgår av bilagda kartor.

Miljömål

Sveriges riksdag har formulerat 16 miljö kvalitetsmål som ska leda vår strävan att nå en ekologiskt hållbar utveckling. Utvidgningen av strandskyddsområden enligt detta beslut berör miljö målen:

- ”Levande sjöar och vattendrag”, som bland annat innebär att sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser och friluftsliv ska värnas och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt,
- ”Ett rikt växt- och djurliv”, som bland annat innebär att arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner ska värnas.

För att uppnå dessa mål är det många gånger angeläget att begränsa exploatering i närheten av sjöar och vattendrag. Det kan även vara nödvändigt för att inte bryta mot en miljö kvalitetsnorm eller för att motverka att vattnet uppnår god ekologisk status.

Berörda områdets värden

Åsunden (bilaga 1.4, 1.5, 1.10-1.14, 1.17, 1.18 och 1.22)

Värdebeskrivning

Åsunden är en större, måttligt näringsrik sprickdalssjö med i huvudsak branta stränder belägen i kommunens sydvästra del. Tätorten Ulricehamn ligger vid norra stranden. Sjön har mycket hög biologisk funktion och hyser förutom en storvuxen och ursprunglig öringstam ytterligare 18 fiskarter. Landskapet kring sjön är såväl topografiskt som biologiskt omväxlande. Karaktäristiska är de många lövskogsområdena där flera av ädellövskogarna har höga naturvärden med i flera fall tydligt kalkpåverkad flora. Särskilt rik lundflora finns i sydslutningen på Kråkeboberg i nordväst.

Området nyttjas flitigt för vandringar och naturstudier. En gammal banvall fungerar numera som cykel- och vandringsled. Vandringsleden gör en avstickare upp till en rastplats på Korpeboberg, varifrån man har en fin utsikt över Åsunden. I Korpebobergs lövskogar är dessutom fågelfaunan rik med arter som kattuggla, stjärtmes och stenknäck. Sportfiske är populärt. Kring sjön finns flera badplatser och en camping.

Hela sjön med omgivning har pekats ut som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Vattnet är klassat som nationellt värdefullt för fisket och nationellt särskilt värdefullt för kulturmiljö värden. Det ligger ett

naturreservat på vardera sidan om sjön. Delar av reservaten har även pekats ut som Natura 2000-område.

Länsstyrelsens bedömning

Åsunden med strandområden hyser höga upplevelsevärden och värden för friluftslivet och växt- och djurlivet. Närheten till tätorten Ulricehamn ökar belastningen på Åsunden. Exploatering kring sjön, speciellt med sjöns tätortsnära läge skulle även utanför hundrameterzonen, medföra negativ påverkan på fågellivet samt övrigt växt- och djurliv, upplevelsevärdena och allmänhetens möjligheter till friluftsliv kring sjön. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 300 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Yttre Åsunden (bilaga 1.1, 1.4, 1.9 och 1.10)

Värdebeskrivning

Yttre Åsunden är en stor klarvattensjö belägen i kommunens sydvästra del, på gränsen mellan kommunerna Borås, Tranemos och Ulricehamn. Sjön hyser höga upplevelsevärden med natursköna omgivningar och flera intressanta utflyktsmål. Kring sjön finns stora områden med ädellövskogar, med en rik och varierad lundflora. Torpanäset i söder skyddas som naturreservat och har pekats ut som natura 2000-området enligt art- och habitatdirektivet.

Sjön hyser även höga värden för fågellivet, med bland annat häckande fiskgjuse och storlom. Ön Skakholmen mitt i sjön är utpekad som fågelskyddsområde. Sjön har även en hög biologisk funktion, med ett tjugotal fiskarter.

Sjön med omgivningar har pekats ut som riksintresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Sjön har även pekats ut som nationellt särskilt värdefull för fisket och nationellt värdefull för kulturmiljövården. Området kring Torpa utgör kommunalt bevarandeområde på grund av sina höga kulturvärden.

Länsstyrelsens bedömning

Sjön med strandområden hyser höga upplevelsevärden och värden för friluftslivet och växt- och djurlivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterzonen, skulle medföra negativ påverkan på fågellivet samt övrigt växt- och djurliv, upplevelsevärdena och allmänhetens möjligheter till friluftsliv kring sjön. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 300 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Tolken (bilaga 1.15, 1.16, 1.19-1.21, 1.25 och 1.26)

Värdebeskrivning

Tolken är en stor, oligotrof sjö som är belägen i kommunens västra del, på gränsen mellan kommunerna Borås och Ulricehamn. Sjön med strandområden hyser höga värden för växt- och djurlivet samt för friluftslivet.

Kring sjön finns ett flertal värdefulla skogsområden och betesmarker. Marken längs den västra stranden består av ett naturskönt, öppet odlingslandskap som sluttar brant ner mot vattnet. Åkrar och betesmarker blandas med artrika lövskogar, bland annat bokskog. Området erbjuder en vacker utsikt ner mot sjön. Sundholmen, som innefattar Hägnagärde vid den västra stranden samt ön Holmen, har pekats ut som naturreservat med syftet att skydda och bevara kulturlandskapet med bokskogen med stor hänsyn till friluftslivet. I slottsruinen på ön Holmen lever flera olika fladdermusarter. Även kring övriga delar av sjön finns betesmarker och skogsområden med höga naturvärden.

Sjön hyser även ett rikt fågelliv, med arter som häckande strandskata, skäggdopping och storlom. Tolken hyser vidare en hög biologisk funktion och en artrik fiskfauna. Sjön är en populär fiskesjö, med arter som bland annat gös, lake, sik, siklöja och öring, och badsjö. Sjön med strandområden utgör även ett populärt utflyktsmål. Ett exempel är Sundholmens slottsruin på ön Holmen.

Länsstyrelsens bedömning

Tolken med strandområden hyser höga upplevelsevärden och värden för friluftslivet och växt- och djurlivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterzonen, skulle medföra negativ påverkan på fågellivet samt övrigt växt- och djurliv, upplevelsevärdena och allmänhetens möjligheter till friluftsliv kring sjön. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 300 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Mogden (bilaga 1.26 och 1.28)

Värdebeskrivning

Sjön Mogden ligger i nordvästra delen av Ulricehamns kommun och omges av ett odlingslandskap med värdefulla hagmarker. Omgivningarna på Mogdens sydöstra sida präglas av ett variationsrikt herrgårdslandskap med välbevarade stenmurar. En borgruin som utgör resterna av en medeltida stormansborg är belägen på Vädersholm i söder. Utmärkande är också en stor och vacker björkhage söder om sjön.

Mogden har en kommunal badplats i nära anknytning till tätorten Hökerum, med cirka 700 invånare. Omgivningen och sjön har stor betydelse för friluftsliv och turism.

Mogden ligger inom Öresjö vattenskyddsområde. Sjöns västra halva utgörs av fornlämningsmiljö och är av riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Vid Hökerums gård ligger ett område av hagmarker med riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Sjöns södra och östra delar omfattas av en regional bevarandeplan för odlingslandskapet.

Länsstyrelsens bedömning

Sjön Mogden hyser höga värden för djur- och växtlivet samt för friluftslivet. Delar av området hyser även höga upplevelsevärden och värden för friluftslivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterzonen, skulle skada områdets naturvärden. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Östra Marsjön (bilaga 1.24)

Värdebeskrivning

Östra Marsjön är en näringsrik slättsjö belägen i kommunens västra del, på gränsen till Borås kommun. Sjön utgör en del av Varnumsjöarna, som utgörs av ett pärlband av småsjöar längs Viskans övre lopp. Sjöarna är sammanbundna av en grävd kanal. Viss fritidsbebyggelse finns vid stränderna idag.

Sjön med strandområden hyser mycket höga naturvärden. I området finns betade strandängar och artrika, biologiskt intressanta sumpskogar, och sjöarna hyser höga värden för fågellivet. Här häckar arter som bland annat knölsvan, skäggdopping, enkelbeckasin, gulärta, sothöna och skrattmå. Sjöarna har stort värde som rastlokal för änder och svanar.

I området finns även flera värdefulla skogsområden med förekomst av rödlistade arter. Området kring Marsjöarna har pekats ut som regionalt värdefullt odlingslandskap, och i söder sträcker sig ett småskaligt jordbrukslandskap med stenmurar och mindre hagmarker.

Sjöarna hyser även värden för friluftslivet, och används bland annat för kanotning och fiske, med arter som abborre, gädda, braxen, sutare, mört och ål.

Länsstyrelsens bedömning

Östra Marsjön hyser höga värden för djur- och växtlivet samt för friluftslivet. Delar av området hyser även höga upplevelsevärden och värden för friluftslivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterzonen, skulle skada områdets naturvärden. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Lönern (bilaga 1.32-1.34, 1.36 och 1.37)

Värdebeskrivning

Lönern är en näringsfattig och grund sprickdalssjö, belägen på gränsen till Falköpings kommun. Fiskbeståndet utgörs av gädda, abborre, mört, lake, ål, gös, sutare och siklöja. Här finns ett stort antal sjöberoende och häckande fågelarter, bland annat häckande storlom, knölsvan, häger, storskrake, storspov och skäggdopping. Bland de födosökande arterna märks fiskgjuse. Sjön fyller även en viktig funktion som rastlokal.

Längs sjöns stränder finns en hel del fritidsbebyggelse. Lönern är en populär sportfiskesjö och det finns en badplats. Sjön har mycket stor betydelse för rekreation.

Länsstyrelsens bedömning

Lönern med strandområden har höga värden för såväl det rörliga friluftslivet som för växt- och djurlivet. Exploatering kring sjön, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på upplevelsevärdena, naturvärdena och möjligheterna till rörligt friluftsliv kring sjön.

Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Vinsarpasjön (bilaga 1.31 och 1.32)

Värdebeskrivning

Vinsarpasjön ligger i nordöstra delen av Ulricehamns kommun. Sjön är omgiven av stora områden med mader och fuktängar som är delvis igenväxande med sumplövskog. Maderna och fuktängarna är betydelsefulla för fågellivet och här finns rovfåglar och rastande sjöfågel som bläsand, brunand och svarthakedopping. Sjön hyser fiskarterna gädda, brax, mört, lake och abborre.

Vinsarpasjön har stor betydelse för friluftslivet i trakten. Framförallt bedrivs det fritidsfiske i sjön och ån nedströms denna. En längre vandringsled och ett elljusspår går förbi Vinsarpasjöns. Sjön besöks av ornitologer och här finns ett fågeltorn.

Vinsarpasjön ligger inom ett område som pekats ut som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. I väster gränsar sjön till Hössnadalen, en dalgångsbygd och ett odlingslandskap med regional och nationell bevarandeplan. Den västra delen av sjön ligger inom riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och särskilt värdefullt vatten för kulturmiljövården.

Länsstyrelsens bedömning

Vinsarpasjön med strandområden har höga värden för såväl det rörliga friluftslivet som för växt- och djurlivet, särskilt fågellivet. Exploatering kring sjön, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på upplevelsevärdena, naturvärdena och möjligheterna till rörligt friluftsliv kring sjön. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Jogen och Vällern (bilaga 1.29, 1.30, 1.33 och 1.34)

Värdebeskrivning

Sjöarna Jogen och Vällern i nordöstra delen av Ulricehamns kommun ligger knappt 400 m från varandra och förbinds med vattendraget Tidån. I området Årås, lokaliserat mellan sjöarna, varierar terrängen från öppet kulturlandskap till högmossa och åsar med gammelskog av vildmarkskaraktär. Skogen bildar strand till både Jogen, Tidån och Vällern.

Området Årås har rikligt med gamla och grova lövträd, främst ask. I skogen växer flera sällsynta lavar. Runt sjöarna finns ett flertal ängs- och betesområden med varierande botaniska värden.

Årås Kvarn har ett vandrarhem och härifrån utgår cykel- och vandringsleder, samt en vildmarksled. Det finns goda möjligheter till fiske i sjöarna och att hyra både cykel och båt. Varpaledsbadet ligger vid sjön Jogen.

Lövhogarna vid Årås, mot Jogen och Vällern, kommer inom kort att ingå ett naturreservat.

Länsstyrelsens bedömning

Jogen och Vällern med strandområden har höga värden för såväl det rörliga friluftslivet som för växt- och djurlivet. Exploatering kring sjöarna, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på upplevelsevärdena, naturvärdena och möjligheterna till rörligt friluftsliv kring sjöarna. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring sjöarna är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Del av Brängen – Hulegårde (bilaga 1.35)

Värdebeskrivning

Sjön Brängen är belägen i östra delen av Ulricehamns kommun och gränsar till Mullsjö kommun i Jönköpings län. Hulegårde ligger i slutningen ned mot sjön Brängens västra strand i ett kuperat och lövrikt odlingslandskap med värdefulla hagmarker. Vegetationstyperna är sötvattensstrandäng, svinrotäng och högörtäng med arter som svinrot, ormrot, ängs- och loppstarr, darrgräs, ängsskallra och smörbollor.

Hulegårde berörs av Natura-2000 område och har utsetts till riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Exploatering av det aktuella området skulle skada såväl områdets upplevelsevärden som dess värden för växt- och djurlivet. Länsstyrelsen bedömer därför att ett utvidgat strandskydd enligt kartbilaga 1.35, som omfattar naturbetesmarkerna på sjöns västsida, är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området. Övriga områden kring sjön omfattas av generellt strandskydd om 100 meter.

Nordsjön (bilaga 1.23 och 1.27)

Värdebeskrivning

Nordsjön ligger i kommunens östra del. Sjön omges av ett stort sammanhängande odlingslandskap med botaniskt och geologiskt intressanta miljöer. Västra stranden består av fin strandäng med fuktängsflora. I söder övergår strandängen i rikkärr och mader med potential för höga fågelvärden.

Nordsjöns västra och södra strand gränsar till området Hössnadalen-Gullered som är utsett till riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 §

miljöbalken. Gullered söder om Nordsjön ingår i ett program för regionalt och nationellt bevarande av odlingslandskapet.

Länsstyrelsens bedömning

Nordsjön med strandområden har mycket höga värden för friluftslivet samt för växt- och djurlivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterzonen, skulle medföra negativ påverkan på fågellivet samt övrigt växt- och djurliv, upplevelsevärdena och det rika kulturlandskapet samt allmänhetens möjligheter till friluftsliv kring sjön. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter vid Nordsjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Rånnavägssjön (bilaga 1.7 och 1.8)

Värdebeskrivning

Rånnavägssjön ligger i nära anslutning till samhället Rånnaväg. Även shoppingorten Gällstad ligger i närheten, ca 2 km bort.

Sjön hyser värden för friluftslivet i området. Här finns bland annat en kommunal badplats med bryggor, grillplats och beachvolleyplan. Vid sjön finns även båtuthyrning, och kring sjön finns även stigar för vandring.

Sjön används även för fiske, främst av abborre, braxen, gädda, mört, ål och gös.

Länsstyrelsens bedömning

Rånnavägssjön med strandområden har, med sitt nära läge till Rånnaväg, höga värden för friluftslivet samt för växt- och djurlivet. Tillkommande bebyggelse, även utanför hundrameterzonen, skulle medföra negativ påverkan på växt- och djurlivet, upplevelsevärdena och allmänhetens möjligheter till friluftsliv kring sjön. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter vid sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Sämsjön (bilaga 1.2, 1.3, 1.5 och 1.6)

Värdebeskrivning

Sämsjön ligger i kommunens södra del och gränsar till Tranemo kommun. Längs Sämsjöns västra strand ligger ett vackert lövskogsområde med mycket högt naturvärde. Fågellivet är rikt i omgivande fält och lövskogar. I sjön syns regelbundet arter som lom, skäggdopping, gråhäger, grågås, knipa, storskrake, drillsnäppa och fiskgjuse. Tillfälligt förekommer även rovfåglar. Sjön är rik på fisk och har bland flera arter en storvuxen och ursprunglig öringstam.

På västra stranden finns en vandrings- och cykelled som används flitigt. Kommunal badplats finns i Vegby i norr och Nabben i söder. Vegby har en camping och i Nabben ligger ett stugområde. Sportfiske är uppskattat och sjön besöks av ornitologer. En spångad och rullstolsanpassad led går från en banvall över en mosse i södra Sämsjön.

Åsunden-Torpasjöområdet har pekats ut som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och gränsar till sjön i väster. Omgivningen runt Gällstad och ned mot Sämsjöns nordöstra strand är även utpekad som riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Här ligger också ett odlingslandskap som klassats som regionalt värdefullt. Sämsjön är även klassat som nationellt värdefullt vatten för fisket.

Länsstyrelsens bedömning

Sämsjön med omgivande strandområde har höga värden för främst växt- och djurlivet, samt det rörliga friluftslivet. Exploatering kring sjön, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på naturvärdena och möjligheterna till rörligt friluftsliv kring sjön. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd kring sjön är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Vid de sydligaste delarna av Vegby bedömer Länsstyrelsen att strandskyddsområdet inte behöver utvidgas bakom nu detaljplanlagd bebyggelse och väg. Vid ett eventuellt upphävande av aktuell detaljplan ska endast generellt strandskydd återinträda i området.

Bemötande av inkomna yttranden

Länsstyrelsen bedömer att värdena vid de aktuella sjöarna är så höga att det motiverar ett utvidgat strandskydd till angivet avstånd från strandlinjen.

De allra flesta sjöar som omfattas av strandskydd i länet har generellt strandskydd om 100 meter. Utvidgat strandskydd gäller bara i områden som är extra skyddsvärda med hänsyn till strandskyddets syften. Att minska strandskyddet till 100 meter vid samtliga sjöar i Ulricehamns kommun skulle riskera att leda till fragmentering av strandområdena, med följden att allmänhetens tillgång till strandområdena generellt skulle minska samt att förhållandena för växt- och djurliv skulle försämrats. Länsstyrelsen anser att ett utvidgat strandskydd vid uppräknade sjöar, med de motiveringar som angivits i beslutet, är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften.

Strandskyddslagens inriktning om anpassning efter lokala förhållanden när det gäller bl.a. exploateringstryck avser framförallt kommunernas möjlighet att peka ut s.k. LIS-områden, där lättnader i strandskyddet ska gälla till förmån för landsbygdsutveckling. Länsstyrelsen väger in frågor som framtida exploateringstryck i bedömningen av om utökat strandskydd behövs i ett område. Även i kommuner som i stort har ett lågt exploateringstryck kan det dock finnas intresse av att bygga strandnära fritidshus m.m. i specifika områden. Länsstyrelsen anser att de möjligheter som de i lagen inskrivna verktygen för landsbygdsutveckling medför är tillräckliga och att det inte är lagstiftarens intention att strandskyddet ska minskas i samband med denna översyn enbart i syfte att stimulera landsbygdsutvecklingen.

Länsstyrelsens bedömningar av dispensansökningar och undantag för areella näringar måste följa den praxis som utvecklas kring lagstiftningen. Vare sig lagstiftning eller praxis kan påverkas i samband med detta beslut.

Intresseprövning

De utvidgningar av strandskyddsområden som detta beslut avser, omfattar sådana områden som idag har, eller inom överskådlig framtid kan väntas få, mycket höga värden för allmänhetens friluftsliv och/eller för växt- och djurlivet. Ett utvidgat strandskydd är enligt Länsstyrelsens bedömning nödvändigt för att långsiktigt säkerställa syftena med strandskyddet i dessa områden. Detta medför vissa inskränkningar i användningen av mark- och vatten. Beslutet innebär en minskning av antalet sjöar med utvidgat strandskydd i Ulricehamns kommun jämfört hur det var innan den 1 december 2014. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att förordnandet inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Kungörelse

Beslutet ska, tillsammans med ett antal andra kommunvisa beslut, kungöras i Post- och inrikes tidningar, länets författningssamling samt i Ulricehamns Tidning och Borås Tidning.

Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i ortstidning enligt 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat och landskapsarkitekt John Dagobert har varit föredragande. I ärendets handläggning har även naturvårdsdirektör Sven Swedberg och länsjurist Anna Roslund, rättsenheten, deltagit.

Lisbeth Schultze

John Dagobert

Upplysningar

Detta beslut påverkar inte tidigare beslut om upphävande av strandskydd som fattats i samband med fastställelse eller antagande av detaljplaner eller områdesbestämmelser. Det påverkar inte heller de områden som var planlagda då strandskydd infördes den 1 juli 1975, som enligt 10 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken ska vara undantagna från strandskydd så länge inte annat bestäms.

I de planområden där det tidigare har bestämts att utvidgat strandskydd ska råda intill en viss gräns gäller utvidgning av strandskydd enligt kartor till detta beslut. Däremot medför detta beslut inte att strandskydd läggs på inom planer från före 1 juli 1975 som hittills inte berörts av strandskydd.

Strandskydd inträder enligt 10 a § lagen om införande av miljöbalken, då en generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts med en ny detaljplan. Detta gäller även när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan.

För områden där strandskyddet upphävts vid planläggning anges det i 7 kap. 18 g § miljöbalken att strandskydd återinträder om en detaljplan eller områdesbestämmelser upphävs eller ersätts med en ny detaljplan.

I de fall anpassningar av strandskyddsgränsen har gjorts med hänsyn till befintliga bostadstomter är den nya gränsen i de flesta fall avsedd att följa fastighetsgränserna. I de fall fastighetsgränsen är felaktigt inlagd i kartan är det den faktiska fastighetsgränsen som ska vara vägledande för tolkningen av var strandskyddsgränsen går.

Strandskyddet innebär bland annat förbud mot nybyggnation och gäller vid sidan av plan- och bygglagen. Beslutet innebär i vissa områden att strandskydd införs där strandskydd tidigare inte gällt. För att utnyttja ett gällande bygglov behövs då även dispens från strandskyddet.

Vid sidan av strandskyddsbestämmelserna gäller annan lagstiftning som vanligt. Den som har för avsikt att vidta åtgärder inom strandskyddat område och därför planerar att söka dispens för det, kan även behöva tillstånd enligt andra bestämmelser.